

בתוב (דברים ו) וְעִשִּׂיתָ הַיָּשָׁר וְהַטּוֹב. הַיָּשָׁר – זו תפלה של יד, להמשיך (להסמיק) אותו לתפלין של ראש להתיחד באחד. ותפלה של יד מקדים לשל ראש, וצריך שלא יהיה בהם פרוד כלל. מי שמתעטר בתפלין, עומד בסוד של גון עליון, ועומד באותם שני סודות שאמרנו כמו יוסף, שנקרא נער ונקרא צדיק, בסוד של עבד נאמן, בסוד של בן יחידי, ואלה הם תפלה של יד ותפלה של ראש, והם כלל אחד בלי פרוד.

ארבע פרשיות של תפלין בארבעה בתים באותן תפלין של ראש, וכמו שהם ארבע פרשיות באותן תפלין של ראש, אף כן כלן בתפלין של יד בבית אחד, שהרי בתפלה של יד אין לה מעצמה כלום, אלא מה שאוחזת מלמעלה, וסוד זה – (קהלת א) כל הנחלים הלכים אל הים. ומתוך שאוחזת אותם מלמעלה נקראת תפלה, ומתקדשת בקדשתם [והכל] נקראת קדשה, ונקראת תפלה, ואז נקראת מלכות, מלכות שמים שלמה.

ארבע פרשיות הרי בארנו את הסוד שלהם בכמה מקומות, אבל פרשה ראשונה, קדש לי כל בכור, זהו סוד עליון שכולל כל ארבעה הבתים בסוד האור העליון שיוצא מאין.

וכף אותן ארבע נרמזו כאן. קדש – זו קדשה העליונה. סוד החכמה העליונה, שמשם הכל מתקדש בסוד הגניזה העליונה שנקראת קדש. לי – זו בינה, סוד העולם העליון, ההיכל הפנימי. [וסוד זה, (ויקרא כה) כי לי בני ישראל עבדים. (במדבר ג) כי לי כל בכור. (שמות יט) והייתם לי סגלה] כ"ל – סוד החסד, בכל מקום, בין למעלה בין למטה. בכור – זה בן בכור, שכתוב (שמות ד) בני בכרי ישראל, ובן בכור זה כולל כל הצדדים וכל הגונים, ולכן הכתוב כולל את כל הארבע בסוד החכמה העליונה. אבל זה בדרך כלל, לדעת שהכל כולל בזה. אבל בדרך פרט כל אחד לבדו, זוהי פרשה ראשונה הכוללת כל שאר הפרשיות.

פרשה שניה – והיה כי יביאך וגו'. זו בינה. שהרי בפרשה הזו היא יציאת מצרים, שהיתה מצד של יובל. ולכן הראשית שלה

וְהִיָּה, שְׁהִרֵי דָבָר זֶה הוּא בִּיּוֹבֵל, וְלִכְּנָן שְׁמָהּ וְהִיָּה (הַיְהִי), שְׁאִין וְהִיָּה אֲלֵא בְּמָקוֹם זֶה, שֶׁהוּא עֲתִיד לְהַמְשִׁיךְ לַמָּטָה וּלְהֵאִיר מְנוֹרוֹת וּלְהַמְצִיא בְּדַרְגָּה תַּחְתּוֹנָה, (וְהִיָּה, כְּמִי שְׁאוֹמֵר עַל הַמֶּלֶךְ שֶׁהוּא קַיִם (שִׁיהִיָּה), עֲתִיד לְהַמְשִׁיךְ לַמָּטָה וּלְהֵאִיר מְנוֹרוֹת) וְהַכֵּל בְּסוּד אֶחָד. וּמִשּׁוֹם שֶׁהוּא בְּדַרְוֹן טְמִיר, לֹא נִקְרָא בְּגִלּוּי בִּשְׁם זֶה, אֲלֵא נִמְסַר לְחַכְמִים לְדַעַת, וְעַל זֶה נִרְשַׁם בְּשֵׁם הַקְּדוֹשׁ בְּדָבָר הַזֶּה.

פְּרָשָׁה שְׁלִישִׁית – שְׁמַע. זֶהוּ סוּד הַיְמִין, שֶׁנִּקְרָא חֶסֶד עַלְיוֹן, שֶׁהוּא מֵיַחַד אֶת הַיְחֻד שֶׁל הַכֵּל לְאַרְבָּעָה צְדָדִים, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְסַדֵּר בּוֹ אֶת סִדּוֹר כָּל הָעוֹלָם, וְזֶהוּ שְׁמַתְפַּשֵּׁט לְכָל הַצְּדָדִים, אֲפִלּוּ בְּתוֹךְ הַתְּהוֹמוֹת הַתַּחְתּוֹנִים. בְּזֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּרָא אֶת הָעוֹלָם, כְּשֶׁהִתְעַטֵּף הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעִטּוֹף שֶׁל זֶהר, וְזֶה שְׁמֵיַחַד אֶת הַיְחֻד, וּמִשּׁוֹם כֵּן שְׁמַע סְמוּךְ לוֹהִיָּה.

הַיְחֻד שֶׁל כָּל יוֹם הוּא יְחֻד לְדַעַת וְלִשְׁיִם אֶת הַרְצוֹן. הַיְחֻד הַזֶּה הִרִי אֲמַרְנוּ בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת, יְחֻד שֶׁל כָּל יוֹם הוּא הַיְחֻד שֶׁבְּפֶסוּק שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה'. הִרִי בְּלֵם אֶחָד, וְלִכְּנָן נִקְרָא אֶחָד. הִרִי הֵם שְׁלֹשָׁה שְׁמוֹת, אֵיךְ הֵם אֶחָד? וְאֵף עַל גַּב שְׁקוּרָאִים אֶחָד, אֵיךְ הֵם אֶחָד?

אָפָּא בְּחִזְיוֹן רוּחַ הַקְּדוֹשׁ נוֹדַע, וְהֵם בְּמַרְאֵה שֶׁל עֵין סְתוּמָה, לְדַעַת שְׁשֻׁלְשָׁה אֱלֹהֵי אֶחָד. וְזֶהוּ סוּד שֶׁל קוֹל שְׁנַשְׁמַע, קוֹל הוּא אֶחָד, וְהוּא שְׁלֹשָׁה גְּוָנִים, אֵשׁ רוּחַ וּמִים, וְכֻלָּם אֶחָד בְּסוּד שֶׁל הַקּוֹל. [וְאֵינָם אֲלֵא אֶחָד] אֵף כָּאֵן – ה' אֱלֹהֵינוּ ה' הֵם אֶחָד. שְׁלֹשָׁה גְּוָנִים, וְהֵם אֶחָד. וְזֶהוּ הַקּוֹל שֶׁעָשָׂה הָאָדָם בְּיְחֻד, וְלִשְׁיִם אֶת רְצוֹנוֹ בְּיְחֻד שֶׁל הַכֵּל, מֵאִין סוּף עַד סוּף הַכֵּל, בְּקוֹל הַזֶּה שֶׁעוֹשֶׂה בְּשֻׁלְשֵׁת אֱלֹהֵי שְׁהֵם אֶחָד. וְזֶהוּ הַיְחֻד שֶׁל כָּל יוֹם שֶׁהִתְגַּלָּה בְּסוּד שֶׁל רוּחַ הַקְּדוֹשׁ.

וְכַמָּה גְּוָנִים שֶׁל יְחֻד הַתְּעוֹרְרוֹ, וְכֻלָּם אֶמֶת. מִי שֶׁעוֹשֶׂה זֶה עוֹשֶׂה, וּמִי שֶׁעוֹשֶׂה זֶה עוֹשֶׂה. אֲבָל הַיְחֻד הַזֶּה שְׁאֵנוּ מְעוֹרְרִים מְלִמְטָה בְּסוּד שֶׁל קוֹל שֶׁהוּא אֶחָד, זֶהוּ בְּרוּר הַדָּבָר, זֶה בְּכֻלָּל, וְאַחַר כֵּן פָּרַט, כְּמוֹ שְׁאֲמַרְנוּ.

פְּרָשָׁה רְבִיעִית הוּא סוּד הַדִּין הַקָּשָׁה – הַשְּׁמֵרוֹ לְכֶם. אֱלֹהֵי הַן תְּפַלִּין שֶׁל רֵאשׁ, וְתְּפַלִּין שֶׁל זְרוּעַ כְּמוֹ זֶה בְּבֵית אֶחָד, וְהִרִי הַתְּעוֹרְרוֹ בָּהֶם, וְכֻלָּם סוּד אֶחָד.

קָשָׁר הַתְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ הוּא דָּל"ת, וְעַל זֶה כָּתוּב (שמות לג) וְרֵאִיתָ אֶת אַחֲרֵי. וְלָכֵן הוּא לְאַחֹר, וְשֵׁם נִקְשָׁר הַכֹּל בְּקָשָׁר אֶחָד.

וְהִיא, כְּשִׁמְנִיחָה תְּפִלִּין אֵלוּ שֶׁל זְרוּעַ לְהִתְקַשֵּׁר, (יש קָשָׁר) אַחֵר, סוּד הַבְּרִית הַקְּדוּשׁ, סוּד זֶה כְּמוֹ שֶׁהִתְעוֹרַר בְּכִמְהָ מְקוּמוֹת, וְהַכֹּל סוּד אֶחָד. אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שִׁיּוּדָעִים סוּד זֶה, וְצָרִיף אָדָם לְהִנִּיחָם כֹּל יוֹם לְהִיּוֹת בְּדִיוּקָן עֲלִיוֹן, וְעֲלָיו כָּתוּב וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם ה' נִקְרָא עֲלֵיךָ וְיָרְאוּ מִמֶּךָ. (ע"כ רעיא מהימנא) בְּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:

פְּרָשַׁת בְּשַׁלַּח (דף מד ע"א - דף סו ע"ב)

וַיְהִי בְשַׁלַּח פָּרַעַה אֶת הָעָם וְלֹא נָחַם אֱלֹהִים דְּרֹךְ אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים וְגו'.
רַבִּי שִׁמְעוֹן פְּתַח, (חֲבִקוּק ב) תְּפִלָּה לְחֲבִקוּק הַנְּבִיא עַל שְׁגִינוֹת. פְּסוּק זֶה קָשָׁה, וַיֵּשׁ לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ מַה שׁוֹנָה תְּפִלָּה לְחֲבִקוּק הַנְּבִיא יוֹתֵר מִכָּל שְׂאֵר נְבִיאֵי הָעוֹלָם שֶׁלֹּא כָּתוּב בָּהֶם תְּפִלָּה לִישְׁעֶיהָ הַנְּבִיא, אוֹ לִירְמִיָּהּ, אוֹ לִיחִזְקִיאֵל, אוֹ לְהוֹשֵׁעַ, אוֹ לְשְׂאֵר נְבִיאֵי הָעוֹלָם?

אָרְאָ כִּךְ שְׁנִינּוּ, אֲלִישְׁעַ זָכָה בְּעוֹלָם הַזֶּה מַה שֶׁלֹּא זָכָה נְבִיא אַחֵר, פָּרַט לְמִשְׁהָ. [וְעַם כֹּל זֶה לֹא רָצָה לְהִטְרִיחַ אֶת רַבּוֹנוֹן בֹּא רְאֵה מַה כָּתוּב, (מלכים-ב ד) וַיְהִי הַיּוֹם וַיַּעֲבֹר אֲלִישְׁעַ אֶל שׁוֹנָם וְשֵׁם אִשָּׁה גְדוּלָּה. מַה זֶה אִשָּׁה גְדוּלָּה? אֵלָּא גְדוּלָּה בְּמַעֲשֶׂיהָ, שֶׁכָּל בְּנֵי (הַדּוֹר) הַבַּיִת מִשְׁתַּבְּחִים בָּהּ, וְהִיא עֶקֶר הַבַּיִת. וּמִשׁוֹם שֶׁבְּעִלָּהּ לֹא הָיָה מִצּוּי בַּבַּיִת לְהִיּוֹת עֶקֶר, לֹא נִזְכַּר הוּא, אֵלָּא הִיא.

וַעֲזוּר, וְשֵׁם אִשָּׁה גְדוּלָּה - גְדוּלָּה עַל כָּל שְׂאֵר נְשׁוֹת הָעוֹלָם. שֶׁהָרִי שְׂאֵר נְשׁוֹת הָעוֹלָם, כְּשִׁרְאוֹת אוֹרַח בַּבַּיִת, מְצַטְעָרוֹת בּוֹ וְדוֹחֲקוֹת אוֹתוֹ, וְכָל שֶׁכֵּן לְהוֹצִיא עֲלָיו מָמוֹן, וְהִיא שְׂמַחָה בְּאוֹרַח וְלְהוֹצִיא עֲלָיו מָמוֹן, כָּל שֶׁכֵּן כִּיּוֹן שְׂרָאָתָהּ אֶת אֲלִישְׁעַ, שְׂמַחָה בּוֹ מְאֹד. וְעַל כֵּן הִשְׁבַּח שֶׁל הַכֹּל הוּא שֶׁל הָאִשָּׁה, שֶׁהָרִי הָאוֹרַח שֶׁל הַבַּיִת הוּא שֶׁל הָאִשָּׁה, וְלָכֵן כָּתוּב וְשֵׁם אִשָּׁה גְדוּלָּה, גְדוּלָּה עַל שְׂאֵר הַנְּשִׁים. וְתֹאמַר אֵל אִישָׁה הִנֵּה נָא יִדְעֵתִי כִּי אִישׁ אֱלֹהִים קְדוּשׁ הוּא. בְּמַה יִדְעָה? אֵלָּא הָרִי פְּרִשׁוּהָ הַחֲבָרִים, שֶׁסְּדִין לָבֵן שְׂמָה לוֹ בְּמִטָּתוֹ, וְלֹא רָאָתָה בּוֹ קָרִי מְעוֹלָם, וְלֹא עָבַר זָכוּב עַל שִׁלְחָנוֹ.

הַדְּבָרִים הִלְלוּ קָשִׁים. אִם תֹּאמַר שֶׁלֹּא רָאָתָה בּוֹ קָרִי, הָרִי רַבִּים הֵם בְּנֵי אָדָם כְּאֵלֶּה בְּעוֹלָם. מַה הַשְּׁנִי כָּאֵן? וְאִם תֹּאמַר שֶׁלֹּא עָבַר זָכוּב עַל שִׁלְחָנוֹ, לְמַה כָּתוּב הִנֵּה נָא יִדְעֵתִי? וְכִי הִיא יִדְעָה וְלֹא אַחֵר? וְהָרִי כָּל אֵלוֹ שְׂרָאוּהוּ אוֹכֵל בְּשִׁלְחָנוֹ הֵיוּ יוֹדְעִים!

אָפֵּא יִפֶּה אַמְרָה, אָבֵל הֵנָּה נָא יִדְעָתִי – הִיא יִדְעָה וְלֹא אַחַר, מִשּׁוּם שֶׁהִיא תִקְנֶה אֶת מִטָּתוֹ בְּשַׁעַה שֶׁשָּׁכַב בְּלִילָה וּבְשַׁעַה שֶׁקָּם בְּבֹקֶר. וְזֶה שְׁאֵמְרוּ שְׁסָדִין לְבֶן שְׁמָה לוֹ בְּמִטָּתוֹ, כִּף הָיָה, וּבְזֶה הִיא יִדְעָה. שְׁדָרְךָ הָעוֹלָם, כִּינּוֹן שְׁעוֹמֵד אָדָם מִמִּטָּתוֹ, מַעֲלָה הַסָּדִין שִׁישָׁן בּוֹ רֵיחַ מְנוּחָל. וְזֶה, בְּשַׁעַה שֶׁלִּקְחָה אוֹתוֹ סָדִין מִמִּטָּתוֹ, הָיָה מַעֲלָה רֵיחוֹת כְּרֵיחוֹת גֵּן עֵדֶן. אַמְרָה, אֱלוֹלֵי שְׁקָדוֹשׁ הוּא וּקְדֻשַׁת אֲדוֹנוֹ עָלָיו, לֹא הָיָה מַעֲלָה כְּזֶה רֵיחַ קְדוֹשׁ.

מִשּׁוּם כִּף צָרִיךְ לִפְרֹשׁ מִן הַבַּיִת, כִּי לֹא נִזְהָר אָדָם כָּל כִּף בַּבַּיִת. אָבֵל אַמְרָה, נַעֲשֶׂה נָא עֲלִית קִיר קְטַנָּה וְנָשִׂים לוֹ שֵׁם מְטָה וְשִׁלְחָן וְכֶסֶף וּמְנוּחָה. אַרְבָּעָה אֵלֶּה לְמָה? אֵלֶּה מִשּׁוּם שֶׁהֵם תִּקּוֹן שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרָאת עֲלִית קִיר, וְכִף נִקְרָאת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיִּסַּב חֲזַקְיָה פָּנָיו אֶל הַקִּיר.

מְטָה וְשִׁלְחָן וְכֶסֶף וּמְנוּחָה, הֵם אֵינָם כְּמוֹ תִקּוֹן הַשְּׁמוּשׁ, שֶׁהָרִי צָרִיךְ בַּתְּחִלָּה כֶּסֶף, וְאַחַר כִּף שִׁלְחָן, אַחַר כִּף מְנוּחָה, אַחַר כִּף מְטָה. לְמָה הַקְּדִימָה מְטָה? מִשּׁוּם שֶׁהִיא חֲבִיבָה עָלָיו יוֹתֵר מֵהַכֹּל, וּמִקְדָּים אָדָם מֵה שְׁחָבִיב עָלָיו.

וַיְהִי הַיּוֹם וַיָּבֵא שְׁמָה. וַיְהִי הַיּוֹם, אֵיזוֹהוּ יוֹם זֶה? אֵלֶּה כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְוֶה. וּבֵא רְאָה, אוֹתוֹ יוֹם, יוֹם טוֹב שֶׁל רֵאשׁ הַשָּׁנָה הָיָה, שָׁבוּ נִפְקְדוֹ עֲקָרוֹת הָעוֹלָם וְנִפְקְדִים בּוֹ בְּנֵי הָעוֹלָם, קָרָא לְשׁוֹנְמִית וְאָמַר, הֵנָּה חֲרָדָת אֵלֵינוּ אֶת כָּל הַחֲרָדָה הַזֹּאת. מִשּׁוּם כִּף הַצִּטְעָרְתִּי לְעֵין הַיּוֹם הַזֶּה בְּדִינֵי הָעוֹלָם, שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא דֵּן בַּיּוֹם הַזֶּה אֶת הָעוֹלָם. וּמִשּׁוּם שֶׁנִּפְרָדְתִּי לְבַד בְּמִקּוֹם זֶה, הַצִּטְרָכְתִּי לְהִסְתַּפֵּל בְּרִגְזוֹ שֶׁל הָעוֹלָם.

וּמָה לַעֲשׂוֹת לָךְ הַיֵּשׁ לְדַבֵּר לָךְ אֶל הַמֶּלֶךְ אוֹ אֶל שַׂר הַצָּבָא, וְכִי דָבַר זֶה לְשֵׁם מָה הָאִשָּׁה צָרִיכָה, שֶׁהָרִי אֵינָה יוֹצֵאת וְלֹא הוֹלֶכֶת וְלֹא נִכְנָסֶת לְהִיכַל הַמֶּלֶךְ? אֵלֶּה יוֹם זֶה הָיָה גּוֹרֵם, שֶׁכָּל בְּנֵי הָעוֹלָם יוֹשְׁבִים (עוֹמְדִים) בְּדִין, וּבְאוֹתוֹ יוֹם נִקְרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְלֶךְ. הַמֶּלֶךְ הַמְּשַׁפֵּט. אָמַר לָהּ, אִם אֶת צָרִיכָה בְּשִׁבְלֶךְ אֶצֶל הַמֶּלֶךְ הָעֲלִינִי עַל הַמַּעֲשִׂים שֶׁבִּידֶיךָ?

וְתֹאמַר בְּתוֹךְ עַמִּי אֲנִכִּי יִשְׁכַּחַת. מָה אַמְרָה? אֵלֶּה בְּשַׁעַה (בְּזִמָּן) שֶׁהִדִּין תְּלוּי בְּעוֹלָם, שֶׁלֹּא יִפְרָד אָדָם לְבַדּוֹ, וְלֹא יִהְיֶה רָשׁוּם לְמַעֲלָה וְלֹא יִכִּירוּ אוֹתוֹ לְבַדּוֹ, שֶׁהָרִי בְּזִמָּן [אַחַר] שֶׁהִדִּין תְּלוּי

בעולם, אותם שרשומים ונודעים לבדם – אף על גב שהם צדיקים, הם נתפסים בראשונה. ועל כף לא צריך לאדם להפריד מן העם לעולם, שבכל זמן רחמי הקדוש ברוך הוא על העם כלם כאחד. [ואין צריך האדם לפרש מן העם לעולם] ולכן אמרה בתוך עמי אנכי ישבת, ולא רוצה להפריד מהם, כמו שעשיתי עד היום הזה.

ויאמר גיחזי אבל בן אין לה וגו'. אמר לה אלישע, הרי ודאי שהשעה עומדת, שהרי היום גורם. ויאמר למועד הזה כעת חיה את חבקת בן. ותהר האשה ותלד בן למועד הזה כעת חיה אשר דבר אליה אלישע. למועד ודאי. אחר כך מת. מה הטעם מת? אלא משום שנתן לה ולא לבעלה. ונקשר ממקום של נקבה. ומי שמתקשר בנקבה, המות מזמן לפניו. מנין לנו שלה הוא נתן? שכתוב את חבקת בן.

בא ראה, באברהם כתוב (בראשית יח) שוב אשוב אליך, ולא אליה. אליך ודאי, כך נקשר, ולא בנקבה. מי שבא מצד הנקבה, המות מקדים לרגליו. ותעל ותשכבהו על מטת איש האלהים, משום ששם ראתה קדשה עליונה מהכל.

ואמר לה השלום לך השלום לאישך השלום לילד. מכאן שהיא עקר הבית, ולא עוד, אלא שהיא הלכה אחריו, ולא בעלה. ויגש גיחזי להדפה, הרי פרושה.

ויאמר איש האלהים הרפה לה. מה שונה כאן שאמר איש האלהים, וכשהיה בעיר אלישע? אלא כאן ודאי איש האלהים, שכאן (הוא) מקומו ולא בעיר, ולא בשעה שהיו בני הנביאים לפניו.

וה' העלים ממני וגו', כמו שנאמר (שם יט) וה' המטיר על סדם ועל עמרה, זה בית דין של מטה. ולא הגיד לי, מה הטעם לא ידע אלישע? אלא אמר הקדוש ברוך הוא, ומה אני אהרג את זה? אם אמר לו – לא ימות, כי המתנה שלו היא. ודאי שיש לו למות, שהרי נאמר, שכתוב את חבקת בן, וממקום הנקבה גורם מות, ולכן לא אמר לו.

ויאמר לגיחזי חגר מתניך וקח משענתי בידך ולך. והרי פרושה שהסתלק הנס ממנו. חי ה' וחי נפשך אם אעזבך, למה? כיון שגיחזי היה הולך. אלא שהיא ידעה את דרכי אותו גיחזי הרשע, שאינו כדאי שימצא נס על ידו.

וישם פיו על פיו ועיניו על עיניו וגו', למה? אלא שאלישע השגיח וידע שמקום [שהאשה הוא] זה הוא שגורם, שנקשר בו כעת. וישם פיו על פיו ועיניו על עיניו, לקשר אותו למקום אחר עליון, המקום שנמצאים בו חיים.

ולא יכל לעקר אותו ממקום שנקשר בו בתחלה, אלא עורר רוח אחת מלמעלה, ונקשר במקום זה והשיב לו את נפשו, שאם לא כן, לא היה עומד לעולמים. ויזורר הנער עד שבע פעמים, ולא עלה יותר, כמו שנאמר ימי שנתינו בהם שבעים שנה.

וזה הוא חבוק הנביא, כמו שנאמר את חבוק בן. אם כן, היה צריך להיות חבוק, למה פעמים – חבוק? אלא אחד של אמו, ואחד של אלישע שהתחבק עמו. דבר אחר, שני חבוקים היו בו, בין לצד זה בין לצד זה. חבוק אחד, אותו מקום שהיה תלוי בו בתחלה. חבור אחר, שהעלה אותו לדרגות יותר עליונות, ולכן חבוק-שנים.

תפלה לחבוק הנביא (חבוק ג) – איזו תפלה? אלא זהו מקום שהיה קשור בו בתחלה, וזהו תפלה של יד. על שגינות – שאותו יום שנקשר בו, היו תלויים שגינות העולם לפני הקדוש ברוך הוא, וגבורה היתה שולטת, ולכן נקשרה בו תפלה זו (בזו התפלה).

דבר אחר תפלה לחבוק הנביא – תפלה לחבוק, משום חבוק שהוא עשה בשבילו. ה' שמעתי שמעך יראתי וגו', בא ראה, כשמתעוררת עליו רוח נבואה על מקום זה שהוא תפלה, היה בא והיה פוחד ומזדעזע. משל אומרים, מי שננשך מכלב, מקולו הוא מזדעזע.

ה' פעלך בקרב שנים חייהו, מי זה פעלך? אלא עליו אמר, שהוא פעל שלו. בקרב שנים חייהו, תן לו חיים לפעלך זה בקרב שנים עליונות. דבר אחר חייהו – שלא ימות כמו שבתחלה.

על שגינות, מה זה על שגינות? על שגיאות היה צריך (לכתב), כמו שנאמר (תהלים ט) שגיאות מי יבין. אלא [הכל הוא. אבל] שגינות, כמו שנאמר (שם ז) שגיון לדוד. מיני תשבחות היו לפני הנביאים להשרות עליהם רוח נבואה, כמו שנאמר (שמואל א-א) ופגעת חבל נביאים ירדים מהבמה ולפניהם נבל ותף וגו', וכתוב ועתה קחו לי מנגן וגו'. וכל שכן חבוק שהצטרף לו יותר מכלם, לנחת הרוח,

ולבשם את אותו מקום, להמשיך עליו רוח נבואה. וכן כמו כן כל הנביאים, פרט למשה שעלה על כל שאר נביאי העולם. אשרי חלקו! **בא** ראה, כשיצאו ישראל ממצרים, ורחם היתה שבורה בתוכם, והיו שומעים אותם תשבחות ולא יכולים לשמח. ובשעה שכל האוכלוסין והמרכבות יצאו עם השכינה, כלם הרימו שירים ותשבחות לפני הקדוש ברוך הוא, ועורר הקדוש ברוך הוא את רוחם של ישראל, והיו שומעים את אותם תשבחות, ועמדה רוחם בתוכם שלא פרחו.

בשארם עוזב עבודה, אז יודע את שברון העצמות ושברון הרוח. כך ישראל, כשיצאו ממצרים, אז טעמו טעם המות, והקדוש ברוך הוא רפא אותם, שכתוב (שמות יג) וה' הלך לפניהם יומם וגו'. וכל הדרכים היו מעלות ריחות של רפואה, ונכנסים לגופם ומתרפאים, וקול התשבחות שהיו שומעים, היו שמחים ונחים ברוחם.

ופרעה וכל אותם האוכלוסים שלו היו הולכים אחריהם לליות אותם עד שיצאו מארץ מצרים, וכל כל אותם גדולים שרים הממנים עליהם ועל שאר העמים, לוו את השכינה ואת ישראל כלם, עד שחננו באיתם בקצה המדבר. זהו שכתוב ויהי בשלח פרעה את העם וגו', כי קרוב הוא. כי קרוב הוא, אותה שבועה שנשבע אבימלך לאבות על אותו טוב שעשו הפלשתים לאבות, שכתוב (בראשית כא) כחסד אשר עשיתי עמך תעשה עמדי ועם הארץ אשר גרתה בה.

ויהי בשלח פרעה את העם. מה כתוב למעלה? ויקם פרעה לילה הוא וכל עבדיו. בא ראה, הנקמה העליונה שעשה הקדוש ברוך הוא במצרים, שלשה סוגי מות היו: אחד שעשו הבכורים במצרים, שהרגו כל אותם שנמצאו. ואחד שהרג הקדוש ברוך הוא בחצות הלילה. ואחד כשראה פרעה את המות בביתו בכניו ובעבדיו, קם וזרז את עצמו, והרג שרים ומושלים וכל מי שיעץ לו לסרב לעם, עד שהתורה מעידה עליו שהוא קם בלילה ממש, כמו [שהקדוש ברוך הוא בחצות] שהלילה הרג בכורות ועשה נקמות, כך קם פרעה בארץ מצרים והרג ועשה נקמות בשריו ומושלו ואמרכליו ובכל אותם גדולים. זהו שכתוב (שמות יב) ויקם פרעה לילה [לילה ממש], שקם להרג ולהשמיד.

דָּרָךְ הַכֶּלֶב, כְּשִׁמְכִים אוֹתוֹ בְּאֶבֶן, הוּא בָּא וְנוֹשֵׁף אֶת חֲבֵרוֹ. כִּן
פָּרְעָה, אַחַר הוּא הָיָה הוֹלֵךְ בְּשׂוֹקִים, וְהָיָה מְכַרִּיז וְאוֹמֵר: קוֹמוּ
צֵאוּ מִתּוֹךְ עַמִּי, אַתֶּם הִרְגַתֶּם לְכָל בְּנֵי הָעִיר, אַתֶּם הִרְגַתֶּם הַשָּׂרִים
וְהַמּוֹשְׁלִים וְכָל בְּנֵי בֵיתִי. זֶהוּ שְׁכָתוֹב וַיִּקְרָא לְמֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן לֵילָה.
כִּי־נִי־שָׁבִי־כֶּם הָיָה הַכֹּל – וַיְבָרְכֶתֶם גַּם אֹתִי, שְׁלֹא תִהְיֶה אֹתִי. אַחַר
כִּן הוּא בְּעֵצְמוֹ לָוָה אוֹתָם וְהוֹצִיא אוֹתָם מִהָאָרֶץ. זֶהוּ שְׁכָתוֹב וַיְהִי
בְּשַׁלַּח פָּרְעָה אֶת הָעָם וְגו'.

וַיִּסַּב אֱלֹהִים אֶת הָעָם דָּרָךְ הַמְדַבֵּר יָם סוּף, לְתַקֵּן דָּרָךְ לְמִקּוּמָה. רַבִּי
יְהוּדָה אָמַר, מֵה שׁוֹנֵה כְּשֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם, שְׁכָתוֹב (שם ה)
שִׁלַּח אֶת עַמִּי, (שם ט) כִּי אִם מֵאֵן אַתָּה לְשַׁלַּח אֶת עַמִּי, (שם ד) בְּנֵי כְּכָרִי
יִשְׂרָאֵל, וּבְאוֹתוֹ זְמַן לֹא הָיוּ מְהוֹלִים וְלֹא נִקְשְׂרוּ בּוֹ כְּרָאוּי, וְכֵאֵן,
שָׁהָיוּ מְהוֹלִים וְעָשׂוּ פֶסַח וְנִקְשְׂרוּ בּוֹ, קָרָא לָהֶם אֶת הָעָם?

אֵלֶּיָא מִשׁוּם עָרַב רַב שְׁנֹדְבָקוּ בָהֶם וְהִתְעַרְבוּ עִמָּהֶם, קָרָא לָהֶם אֶת
הָעָם סֵתָם, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר (שם ל) וַיִּגַּף ה' אֶת הָעָם עַל אֲשֶׁר עָשׂוּ
אֶת הָעֵגֶל. וַיִּקְהַל הָעָם עַל אַהֲרֹן. וַיֵּרָא הָעָם כִּי בִשְׁשׁ מִשֶּׁה. וְכֵן כָּלֵם.
רַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי יְהוּדָה הָיוּ הוֹלְכִים מֵאוֹשָׁא לְלוֹד, וְהָיָה עִמָּהֶם יוֹסִי
הַסּוֹחֵר עִם גְּמָלִים קְשׁוּרִים וּמִשְׁאוֹת עַל כַּתְּפֵיהֶם. עַד שָׁהָיוּ
הוֹלְכִים, מָצָא יוֹסִי הַסּוֹחֵר אִשָּׁה אַחַת מִשְׂאֵר הָעַמִּים שֶׁלְקָטָה יִרְקוֹת
בְּשֹׂדֶה. נִשְׁמַט מֵהֶם וְהִחֲזִיק בָּהּ וּבָא עָלֶיהָ. תָּמָהוּ רַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי
יְהוּדָה. אָמְרוּ, נָשׁוּב מִהַדָּרָךְ הַזֶּה, שְׁהָרִי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רָצָה
לְהִרְאוֹת לָנוּ שְׁלֹא נִתְחַבֵּר עִמּוֹ. שָׁבוּ מִהַדָּרָךְ, בְּדָקוּ אַחֲרָיו, וּמָצְאוּ
שָׁהָיָה בֵּין שֵׁל בַּת אֵל נִכְרָ, וְאָבִיו זָרַע פְּסוּל הָיָה. אָמְרוּ: בְּרוּךְ
הַרְחֵמָן שֶׁהֲצִילָנוּ.

פְּתַח רַבִּי יִצְחָק וְאָמַר, (תהלים לז) אֵל תִּתְחַר בְּמִרְעִים. מִי הֵם הַמִּרְעִים,
שְׁלֹא כְּתוֹב חֲטָאִים אוֹ רְשָׁעִים? אֵלֶּיָא מִרְעִים, שְׁמִרְעִים לְעֵצְמָם
וְלְאוֹתָם שְׁמִתְחַבְּרִים עִמָּם. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, מִרְעִים – הַרְחֵק עֵצְמָךְ
מִמִּרְעִים, שְׁלֹא תִהְיֶה רַעִים וְחֲבֵרִים כְּאֶחָד, שְׁלֹא יִרְעוּ לָךְ מַעֲשֵׂיו
וְתִתְפָּס בְּחֲטָאִיו.

בֵּא רָאָה, אֱלוֹלֵי הָיוּ אוֹתָם עָרַב רַב שֶׁהִתְחַבְּרוּ עִם יִשְׂרָאֵל, לֹא נַעֲשֶׂה
הָיָה אוֹתוֹ מַעֲשֶׂה, וְלֹא מִתּוֹ מִיִּשְׂרָאֵל כָּל אוֹתָם שְׁמִתּוֹ, וְלֹא גָרַם
לְיִשְׂרָאֵל מֵה שְׁגָרַם. וּבֵא רָאָה, אוֹתוֹ מַעֲשֶׂה וְאוֹתוֹ חֲטָא מִמֶּשׁ גָּרַם
לְגַלוֹת יִשְׂרָאֵל.

שְׁשָׁנִינוּ, רָצָה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׂיִמְצָאוּ יִשְׂרָאֵל בְּאוֹתָהּ שְׁעָה כְּמוֹ מְלָאכִים עֲלִיוֹנִים וְלַעֲשׂוֹת אוֹתָם חוֹרֵין מֵהַכֹּל, בְּנֵי חֲרוֹת מְמוֹת, וְלִהְיוֹת בְּנֵי חוֹרֵין מִשְׁעֲבוּד שֶׁל שְׂאֵר הָעַמִּים, כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר (שמות לב) חֲרוֹת עַל הַלַּחַת. אֵל תִּקְרִי חֲרוֹת אֶלֶּא חֲרוֹת.

כִּיּוֹן שְׁנַעֲשֶׂה אוֹתוֹ מַעֲשֶׂה - גְּרָמוּ הַכֹּל. גְּרָמוּ מוֹת, גְּרָמוּ שְׁעֲבוּד מְלָכִיוֹת, גְּרָמוּ שְׁנַשְׁבְּרוּ אוֹתָם לוֹחֹת רֵאשׁוֹנִים, גְּרָמוּ שְׁמַתוֹ מִיִּשְׂרָאֵל כְּמָה אֶלְפִים מֵהֶם. וְכֹל זֶה מִשׁוּם הֵהֱתַחְבְּרוֹת שֶׁל אוֹתָם עֲרַב רַב שֶׁהֱתַחְבְּרוּ בָהֶם.

אָף כָּאֵן בְּגִלְלָם לֹא נִקְרָאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְלֹא יִשְׂרָאֵל, וְלֹא עַמִּי, אֶלֶּא הָעַם סֵתָם. וְאִם תֹּאמַר, וְחַמְשִׁים עָלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל? כְּשֶׁהָיוּ עוֹלִים מִמִּצְרַיִם וְלֹא הִתְחַבְּרוּ עִמָּם אוֹתָם עֲרַב רַב, קָרָא לָהֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. כִּיּוֹן שֶׁהֱתַחְבְּרוּ עִמָּם, שְׁפָתוֹב וְגַם עֲרַב רַב עָלָה עִמָּם, קָרָא לָהֶם הָעַם. **רַבִּי** יוֹסִי הִקְשָׁה וְאָמַר, כְּתוֹב כִּי אֲשֶׁר רָאִיתָם אֶת מִצְרַיִם הַיּוֹם לֹא תוֹסִיפוּ לְרִאוֹתָם עוֹד עַד עוֹלָם. אִם כֵּן, כָּל יוֹם הָיוּ רוֹאִים אֶת אוֹתוֹ עֲרַב רַב? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, עֲרַב רַב כְּתוֹב, וְלֹא מִצְרַיִם, שֶׁהָרִי כְּמָה שְׂאֵר עַמִּים הָיוּ דָרִים בְּמִצְרַיִם, וְלֹא עוֹד, אֶלֶּא שְׁכָלָם נִמְלוּ, וְכִיּוֹן שְׁנַמְלוּ, יוֹתֵר לֹא נִקְרָאוּ מִצְרַיִם.

וְעַל פִּי מֹשֶׁה קִבְּלוּ אוֹתָם, וְהִינּוּ מֵה שְׂאֵמַר הַכְּתוֹב לְךָ רַד כִּי שַׁחַת עִמָּךְ סֵרוּ מֵהַר מִן הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר צוִּיתָם. צוִּיתָם כְּתוֹב. וְחַמְשִׁים עָלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם - אֶחָד מִחַמְשָׁה הָיוּ. וְרַבִּי יוֹסִי אוֹמַר, חַמְשָׁה מִיִּשְׂרָאֵל, וְאֶחָד מֵהֶם. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר, וְחַמְשִׁים - אֶחָד מִחַמְשִׁים.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, מִשׁוּם שְׂאוֹתוֹ יוֹכֵל הָעֵלָה אוֹתָם מִמִּצְרַיִם, מִשׁוּם כֵּן וְחַמְשִׁים עָלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, וְאִם לֹא - לֹא עָלוּ, וְלִכֵּן הִתְעַכְּבוּ חַמְשִׁים יוֹם לְקַבֵּל תּוֹרָה. וּמֵאוֹתוֹ מְקוֹם יוֹצֵאת תּוֹרָה וְנִתְּנָה, וְעַל זֶה וְחַמְשִׁים חֹסֵר, שְׁבַגְלָל זֶה עָלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם.

וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת עֲצֻמוֹת יוֹסֵף וְגו'. לָמָּה הָעֵלָה עֲצֻמוֹתָיו? אֶלֶּא מִשׁוּם שֶׁהָיָה רֹאשׁ לְרִדְתָּ לְגָלוּת, וְלֹא עוֹד, אֶלֶּא שֶׁהוּא סִימָן הַגְּאֻלָּה הָיָה לוֹ, וְהַשְּׁבִיעַ אֶת יִשְׂרָאֵל עַל זֶה. זֶהוּ שְׁכְּתוֹב כִּי הַשְּׁבִיעַ הַשְּׁבִיעַ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְהָרִי נִתְּבָאֵר.

אֲשֶׁרִי חֶלְקוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, שִׁישְׂרָאֵל הָיוּ עוֹסְקִים לְבַקֵּשׁ מִמּוֹן מִן הַמִּצְרַיִם, וּמֹשֶׁה הָיָה עֹסוֹק בְּשָׁבוּעַת יוֹסֵף. וַיֵּשׂ אוֹמְרִים שֶׁהָאֲרוֹן הָיָה בְּנִילוּס, וְהֶעֱלָה אוֹתוֹ בְּשֵׁם הַקְּדוֹשׁ. וְעוֹד אָמַר מֹשֶׁה: יוֹסֵף, הַגִּיעַ זְמַן גְּאֻלַּת יִשְׂרָאֵל. וְאָמַר: עֲלֵה שׁוֹר. וְעֲלָה. וַיֵּשׂ שְׂאוֹמְרִים שֶׁהָיָה בֵּין מַלְכֵי מִצְרַיִם, וּמֹשֶׁה הֶעֱלָה (אוֹתוֹ). וַיֵּשׂ אוֹמְרִים, כְּדֵי שֶׁלֹּא יַעֲשׂוּ אוֹתוֹ עֲבוּדָה זָרָה שָׁמוּ אוֹתוֹ בְּנִילוּס, וְשָׂרַח בַּת אֲשֶׁר הִרְאָתָהּ לְמֹשֶׁה.

וְה' הַלֵּךְ לַפְּנִיָּהֶם יוֹמָם. רַבֵּי יוֹסֵי פְתַח, (תהלים כב) לְמַנְצַח עַל אֵילַת הַשְּׁחַר מְזִמּוֹר לְדוֹד. כַּמָּה חֲבִיבָה הַתּוֹרָה לַפְּנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁכָל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, אָהוּב הוּא לְמַעַלָּה וְאָהוּב הוּא לְמַטָּה, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְקַשֵּׁב לְדַכְרִיו, וְלֹא עוֹזֵב אוֹתוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְלֹא עוֹזֵב אוֹתוֹ לְעוֹלָם הַבָּא.

וּבַתּוֹרָה צָרִיךְ לַעֲסֹק בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה, שְׁכַתּוֹב (יהושע א) וְהִגִּיתָ בוֹ יוֹמָם וְלַיְלָה. וְכַתּוֹב (ירמיה לג) אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה וְגו'.

מִיֵּלֵא בַּיּוֹם, אֲבָל לָמָּה בַּלַּיְלָה? כְּדֵי שֶׁיְהִיָּה מְצוּי אֶל הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ שְׁלֵם. כְּמוֹ שֶׁאֵין יוֹם בְּלִי לַיְלָה, וְאֵינוֹ שְׁלֵם אֲלֵא זֶה עִם זֶה, כִּף צָרִיךְ בַּתּוֹרָה לְהַמְצִיא עִם הָאָדָם יוֹם וְלַיְלָה, לְהִיּוֹת שְׁלֵמוֹת לְאָדָם יוֹמָם וְלַיְלָה.

וְהָרִי נֹאמַר שֶׁעָקַר הַלַּיְלָה מַחְצוֹת וְאֵילָף, וְאָף עַל גֵּב שְׁמַחְצִית הַרְאֵשׁוֹנָה בְּכֻלָּל הַלַּיְלָה הַיָּא, אֲבָל בַּחְצוֹת הַלַּיְלָה נִכְנָס הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְגַן עֵדֵן לְהַשְׁתַּעֲשֵׁעַ עִם הַצַּדִּיקִים, וְאֵז צָרִיךְ לְאָדָם לְקוֹם וְלַעֲסֹק בַּתּוֹרָה.

וְהָרִי נֹאמַר שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְכָל הַצַּדִּיקִים שְׁבָגֵן עֵדֵן, כָּלָם מְקַשֵּׁיבִים לְקוֹלוֹ. זֶהוּ שְׁכַתּוֹב (שיר ח) הַיּוֹשֶׁבֶת בְּגַנְנִים חֲבָרִים מְקַשֵּׁיבִים לְקוֹלָךְ הַשְּׁמִיעֵנִי. וְהָרִי פִרְשׁוּהָ, הַיּוֹשֶׁבֶת בְּגַנְנִים – זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁמִּשְׁבַּחַת אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּשִׁבַח הַתּוֹרָה בַּלַּיְלָה. אֲשֶׁרִי חֶלְקוֹ שֶׁל מִי שֶׁמִּשְׁתַּתְּףָ עִמָּה לְשִׁבַּח אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּשִׁבַּח הַתּוֹרָה.

וּבְשָׁבָא הַבָּקָר, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בָּאָה וּמִשְׁתַּעֲשֵׁעַ בָּהּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּמוֹשִׁיט לָהּ שְׂרָבִיט שֶׁל חֶסֶד, וְלֹא רַק עֲלֶיהָ לְבַדָּה, אֲלֵא עֲלֶיהָ וְעַל אֵלוֹ שֶׁמִּשְׁתַּתְּפִים עִמָּה, וְהָרִי נֹאמַר שְׁכַתּוֹב (תהלים מב) יוֹמָם יַצִּוֶה ה' חֶסְדּוֹ וּבַלַּיְלָה וְגו'. וְעַל זֶה נִקְרָאת אֵילַת הַשְּׁחַר.

וְאָמַר רבי שמעון, בשעה שרוצה להאיר הבקר, נחשף, והאור נהיה קודר, וקדרות נמצאת. אז מתחברת אשה בבעלה, ששנינו, אשה מספרת עם בעלה לדבר עמו ונכנסת להיכלו.

אָחַר כך כשרוצה השמש להכנס, מאיר ובא הלילה, ונוטל אותו. אז כל השערים סתומים, וחסומים נוערים, וכלבים נובחים. כשנחצה הלילה מתחיל המלך [לקרא] לקום והגבירה לזמר, ובא המלך ומקיש על שער ההיכל, ואומר פתחי לי אחותי רעיתי וגו'. ואז משתעשע בנשמות הצדיקים.

אֲשֶׁרֵי חלקו של אותו שמתעורר באותו זמן בדברי תורה. ולכן כל אותם בני היכל הגבירה, כלם צריכים לקום באותו זמן לשבח את המלך, וכלם משבחים לפניו. והשבח שעולה מהעולם הזה, זה שהוא רחוק, [יותר] זה נחת רוח לקדוש ברוך הוא מהכל. **בְּשִׁמְסַתֵּיֶךָ** הלילה ובא הבקר (וימחשיך) והתקדר, אז המלך והגבירה בסוד בחידה, ונותן לה מתנות ולכל בני היכלה. אשרי חלקו של מי שהוא במנין.

וְה' הלך לפניהם יומם – הקדוש ברוך הוא ובית דינו. אמר רבי יצחק, הינו ששנינו, שכונה נוסעת באבות. הלך לפניהם יומם – זה אברהם. בעמוד ענן – זה יצחק. לנחתם הדרך – זה יעקב, שכתוב בו (בראשית לב) ויעקב הלך לדרךכו. ולילה בעמוד אש להאיר להם – זה דוד המלך.

וּבָיָם מרפכה עליונה קדושה ללכת עם ישראל בשלמות הכל, כדי שהאבות יראו את גאלתם, שכתוב ואנכי אעלה גם עלה, עם המרפכה. וכתוב וה' הלך וגו' ללכת יומם ולילה. וכי למה היו הולכים יומם ולילה? ילכו ביום, ולא ילכו בלילה כאנשים שבורחים, כיון שהקדוש ברוך הוא שמר אותם, למה הילכו ביום ובלילה? אלא כדי להמצא בהם שלמות הכל, שאין שלמות אלא יום ולילה.

אָמַר רבי אבא, כך בארנו, וה' הלך לפניהם יומם בעמוד ענן – זה אברהם. ולילה בעמוד אש – זה יצחק. ואם כך, איפה יעקב? אלא שנאמר בדבור הראשון, ושם התחיל, כמו שכתוב וה'.

וְלַיְלָה בעמוד אש, היה מאיר בצד זה ובזה, כדי שהמצרים ירדפו אחריהם, שיתכבד שם הקדוש ברוך הוא במרכבותיו

וּפְרָשֵׁיו. כְּדִי לְלַכֵּת יוֹמָם וְלַיְלָה, אֶסְפְּקֶלְרִיָּה הַמְּאִירָה, וְשֵׁלָא מְאִירָה. וְעוֹד, כְּדִי לְהַטְעוֹת אֶת הַמְצָרִים, שֵׁיאֲמְרוּ מְקָרָה הוּא, שְׁכַתּוֹב (ישעיה ט) נוֹאֲלוּ שְׂרֵי צוּעַן, וְכַתּוֹב (שם מד) מִשִּׁיב חֲכָמִים אַחֲוֹר, וְעַל כֵּן הִלְכוּ בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה.

אֲשֶׁרִינוּ מֵה טוֹב חֲלַקְנוּ שְׁזַכִּינוּ לְאוֹר הַזֶּהר הַקְּדוֹשׁ - מִי שֵׁלָא רָאָה אוֹר סֵפֶר הַזֶּהר לֹא רָאָה אוֹר מִיָּמָיו

”וַיֵּצֵר יְהוָה אֱלֹהִים מִן הַאֲדָמָה כָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה וְאֵת כָּל עוֹף הַשָּׁמַיִם”, וְיִי לְעֲלָמָא דְאַנּוֹן אֲטִימִין לְבָא וְסִתִּימִין עֵינִין דְּלֹא מִסְתַּכְּלִין בְּרִזֵּי דְאוֹרֵייתָא וְלֹא יִדְעִין. דְּוִדָּאֵי חַיַּת הַשָּׂדֶה וְעוֹף הַשָּׁמַיִם אֲנּוֹן עֲמֵי הָאָרֶץ. וְאַפִּילוּ בְּאֵלִין דְּאַנּוֹן נֶפֶשׁ חַיָּה לֹא אֲשַׁתְּכַח עֲזָר בְּהוֹן (בְּגִלוּתָא) לְשַׁכְּינְתָּא בְּגִלוּתָא וְלֹא לְמִשְׁה דְּאִיהוּ עִמָּה. עַד כָּאן לְשׁוֹן הַזֶּהר.

אֲשֶׁרִינוּ מֵה טוֹב חֲלַקְנוּ שְׁזַכִּינוּ לְאוֹרוֹ לִילָה וְלַהֲגוֹת בְּאֲמָרֵי נַעַם מִזֵּיו זֶהר עֲלִיוֹן אוֹר הַקְּדוֹשׁ, חֲכוּ מִמְתַּקִּים וְכִלּוּ מִחֲמַדִּים, מִיָּם שְׁאִין לָהֶם סוּף וְקֶץ לְהִבִּין וְלַהֲשַׁכִּיל בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית וּבְמַעֲשֵׂה הַמְּרַכְּבָה, וְאִיךְ לְהִיוֹת מְרַכְּבָה לְהִתְיַחַד וְלַהֲשִׁיב נֶפֶשׁ אֶל הַמְּקוֹר מִחֲצָבָה וְשִׁרְשָׁה. וְזֹאת נַחֲלַט וְנִשְׁרַשׁ בְּנַפְשֵׁי, אֲשֶׁר מִי שֵׁלָא רָאָה אוֹר סֵפֶר הַזֶּהר לֹא רָאָה אוֹר מִיָּמָיו.

(רבינו צבי הירש מדייטשוב זכותו יגן עלינו אמן, עטרת צבי, פרשת בהעלתך)

עַל יְדֵי סוּדוֹת הַתּוֹרָה שְׁקוֹרָא הָאָדָם עוֹשֶׂה תְּקוּן גְּדוֹל לְשַׁכְּינְתָּא בְּגִלוּתָא

בְּסֵפֶר אוֹר יִשְׂרָאֵל פֶּרַשׁ דְּהַכִּי קְאָמֵר וְאִין עֲלִיהֶם תְּרַעַמַת שֵׁלָא לְמַדּוּ הַסּוּד. דְּאִינוֹן נֶפֶשׁ חַיָּה, הֵם הַתְּלִמִּידֵי חֲכָמִים הַלּוּמְדִים הַפֶּשֶׁט וּמְנִיחִים הַסּוּד, עֲלִיהֶם הִיא הַתְּרַעַמַת, לְפִי דְּלֹא אֲשַׁתְּכַח עֲזָר בְּהוֹן בְּגִלוּתָא לְשַׁכְּינְתָּא, לְפִי שֶׁעַל יְדֵי סוּדוֹת הַתּוֹרָה שְׁקוֹרָא הָאָדָם עוֹשֶׂה תְּקוּן גְּדוֹל לְשַׁכְּינְתָּא בְּגִלוּתָא.

(הרב שלום בן משה בוזגלו, מקדש מלך חלק א' כ"ח)

הַדּוֹבְרִים עֵתֶק עַל הָעוֹסְקִים בְּסִפְרֵי הַקְּבֵלָה בְּגִאוּה וּבּוּז, עֵתִידִין לִתְּנוּ אֶת הַדִּין, כִּי תֵּאֲלַמְּנָה שְׁפִתֵיהֶם בְּזָה וּבְכָא, כִּי יִסְכַּר פִּי דּוֹבְרֵי שְׁקָר, וְדִי לָהֶם סַכְּלוּתָם לְעֲנֵשׁ נַפְשָׁם

וְהַדּוֹבְרִים עֵתֶק עַל הָעוֹסְקִים בְּסִפְרֵי הַקְּבֵלָה בְּגִאוּה וּבּוּז, עֵתִידִין לִתְּנוּ אֶת הַדִּין, כִּי תֵּאֲלַמְּנָה שְׁפִתֵיהֶם בְּזָה וּבְכָא, כִּי יִסְכַּר פִּי דּוֹבְרֵי שְׁקָר הַמְתַּהַלְלִים בְּאֵלִילִים מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם, בְּמּוֹפְתִים הַמְּרַגְּשִׁים, כְּפִי הַנְּגִלָה לְסַנּוּרֵי עֵינֵיהֶם, וְאֵת פַּעַל הַשֵּׁם הַרוּחָנִי לֹא יִבִּיטוּ, כִּי הוּא נִשְׁמָה לְמַרְגֵּשׁ, וְדִי לָהֶם סַכְּלוּתָם לְעֲנֵשׁ נַפְשָׁם.

(ספר כתם פז לרבינו שמעון בן לביא זכותו יגן עלינו אמן, מחבר שיר בר יוחאי, טוב ורע הנכלל באדם)